

Hoofdstuk 1: Ontstaan en afspraken

Waarom en doelen

Het initiatief tot het oprichten van een perinatale werkgroep is ontstaan naar voorbeeld van collega-LMN's in Antwerpen die een 'Protocol zwangerschapsbegeleiding' hebben uitgewerkt, gebaseerd op een protocol van Domus Medica.

Naast een 'protocol zwangerschapsbegeleiding' bleken er in onze regio nog meer noden te zijn. We zijn gestart met een **SWOT-analyse** (zie bijlage 1) bij een diverse groep zorgverstrekkers. Daaruit kwamen een aantal **sterktes** zoals het uitgebreide perinatale aanbod, prenatale consultaties in het ziekenhuis, het feit dat er meer vroedvrouwen zijn en dat ze verenigd zijn in een kring, de komst van de eerstelijnszones en de hoge vaccinatiegraad bij baby's. Daarnaast kwamen er nog een aantal **zwaktes** uit zoals het gebrek aan structuur en coördinatie in het perinataal landschap, zorgverleners die elkaars takenpakket niet kennen, ... Ze zijn onvoldoende op elkaar afgestemd, er is weinig zorg gericht naar de kwetsbare gezinnen (op sociaal en psychisch vlak) en er ontbreekt een postpartum zorgplan.

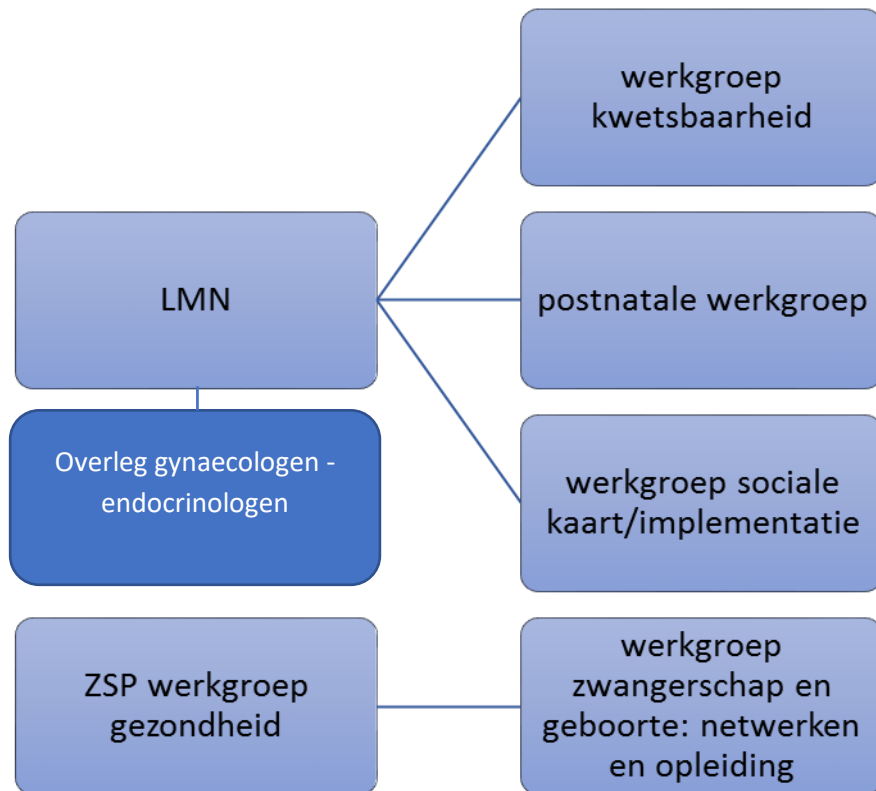
Hieruit vloeide het idee om een Zorgpad te ontwikkelen met als **missie** om 'Samen zorg te delen, elkaar complementair aan te vullen en samen rond een gezin te staan in de perinatale periode', van zwangerschapswens tot 1 jaar na de geboorte.

Uit de analyse kwam nog het volgende **aandachtspunt**: de overload aan informatie, consultaties en zorgverleners per gezin. [KCE](#) geeft in zijn synthesesdocument het advies om reeds vóór de geboorte een plan op te stellen voor individuele postnatale zorg. Ook adviseren ze om een multidisciplinair netwerk te ontwikkelen en te implementeren voor elke (toekomstige) moeder en kind.

Daarom stelden we volgende **doelen** voorop in het Zorgpad:

- Protocol zwangerschapsbegeleiding verfijnen en actualiseren
- Postpartum zorgafspraken maken
- Extra aandacht voor de kwetsbare gezinnen:
 - o Screening psychische kwetsbaarheden, zowel pre- als postnataal
 - o Multidisciplinair perinataal zorgteam (naar advies van [rapport pilootproject perinatale Geestelijke Gezondheid](#))
 - o Lacunes signaleren en/of zo mogelijk aanvullen
 - o Toets van de meest kwetsbare moeders: kijken of wat we uitwerken ook voor hen toepasbaar is
- Uitgebreide sociale kaart uitwerken voor zorgverstrekkers, zodat ze weten waar ze met welke vraag terecht kunnen
 - o Website voor hulpverleners met snelle, toegankelijke informatie
 - o Informatiepakket voor professionals over welke hulpverleners er klaarstaan
- Goede lokale samenwerking en afstemming bewerkstelligen
- Kringwerkingen en multidisciplinaire overlegplatforms aanmoedigen
- Multidisciplinaire perinatale netwerkvorming stimuleren en faciliteren

Uit deze doelen vloeiden **werkgroepen** voort met een heterogene samenstelling.

Figuur 1 ZSP: regionaal zorgstrategisch plan 'Samen ZorgKrachtig'

De hulp- en zorgverleners uit de 1^e, 2^e en 3^e lijn in de periode rond zwangerschap en geboorte leren elkaar kennen, maken taakafspraken en stemmen hun zorg op elkaar af.

Dat heeft verschillende **voordelen**:

- Het gezin krijgt betere, op elkaar afgestemde zorg
 - Het gezin weet beter wat het kan verwachten van de zorg
 - Er zijn minder wachttijden voor zorg
 - Er wordt (kwalitatief) betere zorg gegeven
 - Er is een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen zorgverleners ('wie doet wat')
 - De zorgverleners weten beter wat ze van elkaar kunnen verwachten
 - De zorgverleners weten waar ze terecht kunnen met welke vragen
 - De expertise en de mogelijkheden van zorgverleners worden beter benut
 - Minder ziekenhuisopnames en/of verkorting ligduur
 - Minder administratieve last (dubbel werk wordt vermeden)
- [\(zie de toegevoegde waarde van Zorgpaden in Zorgpadenhandleiding\)](#)

1 Partners

Dit Zorgpad kwam tot stand dankzij de medewerking van een heel aantal geëngageerde mensen, verdeeld over verschillende werkgroepen.

Apothekers

- De Roeve Cindy, Officina apotheker Nieuwmoer en voorzitter LMN Noorderkempen
- Eyckmans Eva, Officina apotheker Essen

Doula

- Annelien Goetschalcks, doula Brasschaat

Endocrinologen

- Clotman Katrien, verbonden aan AZ Klina en AZ Sint-Jozef
- Driessens Sabien, verbonden aan AZ Klina en AZ Sint-Jozef
- Leuridan Liesbeth, verbonden aan AZ Klina en AZ Sint-Jozef
- Peeters Greet, verbonden aan ZNA Jan Palfijn

Expertisecentrum Kraamzorg De Kraamvogel

- Decorte Veerle, Expertisecentrum Kraamzorg de Kraamvogel
- Van Besauw Saskia, Expertisecentrum Kraamzorg de Kraamvogel

Gynaecologen

- Cryns Patricia, verbonden aan AZ Klina
- Cols Isabelle, verbonden aan ZNA Jan Palfijn
- Christiaensen Els, verbonden aan AZ Sint-Jozef

Huisartsen

- Gohr Annick, huisarts in Kalmthout
- Faes Dorien, huisarts in Wuustwezel
- Cattrysse Fabienne, huisarts in Brasschaat
- Van Dijck Katrijn, huisarts in Kalmthout

Huis van het kind

- Aerts Tijn, coördinator Huis van het Kind Kalmthout, Essen, Stabroek en Voorkempen en medewerker KINA
- De Schutter Cine, coördinator Huis van het Kind Brasschaat
- Van Wichelen Marieke, coördinator Huis van het Kind Essen en Wuustwezel

Kinesitherapeuten

- Johnson Veerle, kinesitherapeut – osteopaat Kapellen
- Vandersmissen Katrin, kinesitherapeut Brasschaat

Kraamzorg

- Wendy Mens, coördinator kraamzorg vzw Familiehulp

Maatschappelijk werker

- Van Maercke Anne, coördinator 't Kruispunt Kalmthout en CAW Antwerpen team Levens- en Gezinsvragen

Medewerkers Kind & Gezin

- De Beuckelaer An, regioverpleegkundige K&G Brasschaat
- Desmet Lutgart, intersectorale medewerker team Noorderkempen (Stabroek, Kapellen, Brasschaat, Kalmthout, Wuustwezel, Essen)
- Dewint Petra, regioverpleegkundige K&G Kalmthout
- De Wolf Kim, regioverpleegkundige K&G Wuustwezel
- Hermus Anneleen, regioverpleegkundige K&G Wuustwezel
- Porters Uwe, regioverpleegkundige K&G Essen
- Verbergt Greet, intersectorale medewerker team Voor Kempen
- Windels Annick, regioverpleegkundige K&G Kalmthout

Ouder

- Letens Emelien, ouder in een kwetsbare situatie

Pediater

- Dr. Hellinckx Johan, verbonden aan AZ Klina
- Dr. Segers, verbonden aan AZ Sint-Jozef
- Dr. Van Damme Emmi, verbonden aan ZNA Jan Palfijn

Psychiater

- De Spiegelaere Anna, verbonden aan PAAZ AZ Klina

Psychologen

- Lenaerts Marijs, stafmedewerker moeder baby Bethanië
- Loots Sylvie, zelfstandig psycholoog Brasschaat
- Peeters Helga, coördinator perinatale geestelijke gezondheid en stafmedewerker moeder - baby Bethanië, coördinator SaRA-netwerk
- Segers Elien, zelfstandig psycholoog
- Van Hemelrijk Kaatje, psycholoog verbonden aan AZ Klina en zelfstandig psycholoog en opleidingsverantwoordelijke

Stafmedewerkers

- Michiels Joris, stafmedewerker hoofdarts AZ Klina en voorzitter SaRA-Kempen
- Van Meel Tom David, stafmedewerker hoofdarts AZ Klina en trekker werkgroep Gezondheid van het Zorgstrategisch Plan "Samen Zorgkrachtig"

Vroedvrouwen

- Brosens Isabelle, zelfstandig vroedvrouw en voorzitter vroedvrouwenkring regio Noorderkempen
- Gavel Cathleen, verpleegkundige en vroedvrouw binnen de multidisciplinaire praktijk Medinet BeZaLiSt en voorzitter subkring vroedvrouwen polder
- Hensbergen Eva, zelfstandig vroedvrouw en palliatief verpleegkundige, perinataal coach en mama-coach
- Heymans Marijke, hoofdvroedvrouw AZ Sint Jozef
- Mertens Kathleen, dienstverantwoordelijke Moeder-Kind-Zorg AZ Klina
- Verschueren Elke, zelfstandig vroedvrouw en werkzaam in ZNA Jan Palfijn
- Vliegen Karen, verantwoordelijk voor de vroedvrouwen van het Wit-Gele Kruis Antwerpen

2 Kernvoorwaarden

Om een gefundeerd Zorgpad te implementeren en te onderhouden werden een aantal kernvoorwaarden geformuleerd. Die vormen de basis voor goede gedeelde zorg en dienen gerespecteerd te worden.

- Alle zorgverleners betrokken bij het (toekomstige) gezin gebruiken het **zwangerschapsboekje en Kindboekje** van K&G als communicatiemiddel, tot een elektronisch gedeeld dossier mogelijk is.
- Zorgverleners motiveren ouders om steeds dit boekje mee te nemen naar de consultatie.
- Het LMN / de coördinator van de eerstelijnszone maakt een **sociale kaart** op samen met de Huizen van het Kind, het SaRA-netwerk, de werkgroep sociale kaart / implementatie en <https://www.desocialekaart.be/>
- Betrokkenen volgen minstens eenmaal per jaar een perinataal gerelateerde **bijtscholing**, het LMN zal hieraan bijdragen.
- **Huisartsen, kinesisten en psychologen** engageren zich om zwangerschappen op te volgen en up-to-date te blijven.
- Huisartsen en vroedvrouwen beschikken over een **doptone** die harttonen kan registreren vanaf 11 weken.
- De tweede lijn benadrukt het belang van een **huisarts, vroedvrouw, Kind & Gezin, kraamhulp en vaste apotheker** voor het (toekomstige) gezin.

3 Afspraken

Algemene afspraken

- We vertrekken steeds vanuit de **keuze van de (toekomstige) ouder!** We kunnen (toekomstige) ouders niets opleggen, maar wel adviseren om een alternerende begeleiding te kiezen.
- Volgende aanbevelingen zijn **algemene richtlijnen** met extra aandacht voor bepaalde risico's, waarvoor stappenplannen zijn uitgewerkt (zoals endocrinologische richtlijnen en richtlijnen rond kwetsbaarheden in de perinatale periode).
- In bepaalde gevallen kan er uiteraard afgeweken worden. Alle **afwijkingen** worden in het zwangerschapsboekje genoteerd bij "mama's medisch profiel".

Communicatieafspraken

- De **huisarts** bezorgt het zwangerschapsboekje en de kalender en legt het Zorgpad uit. In de zoektocht naar een **Gynaecoloog** en/of **vroedvrouw** kan men <https://www.vroedvrouwen.be/> en/of websites van de ziekenhuizen raadplegen.
- De **secretariaten van de gynaecologenpraktijken** verwijzen gezinnen door naar de huisarts voor een eerste vaststelling.
- Wanneer we over het zwangerschapsboekje spreken, spreken we specifiek over het aparte boekje van "**mama's medisch profiel**".
- De **zwangerschapskalender** geeft aan welke zorgverlener bij welk consult de voorkeur geeft. Let op: alle noodzakelijke onderzoeken moeten gebeuren (echo's en bloedonderzoeken). Indien een zorgverlener meer taken opneemt dan protocol aangeeft, wordt dit duidelijk gemaakt in het zwangerschapsboekje zodat er niets dubbel gebeurt.
- Huisartsen en vroedvrouwen geven in het zwangerschapsboekje aan met welk **labo** ze werken. Zowel huisartsen als specialisten geven kopieën van (labo-)uitslagen mee met de (toekomstige) ouders.
- **Echoverslagen** worden afgedrukt en meegegeven aan de zwangere vrouw (dit ook ter inzage voor de vroedvrouw) + elektronisch verstuurd naar huisarts.
- Artsen en vroedvrouwen schrijven in het zwangerschapsboekje **welke zaken gezien en niet gezien** zijn. Indien iets niet gecontroleerd kon worden, vermelden ze dat als opmerking.
- **Elke zorgpartner** die het (toekomstige) gezin opvolgt, zet zijn gegevens in het zwangerschapsboekje en/of noteert de afspraken op pagina 6, bij "**mama's medisch profiel**" en/of in het **Kindboekje**. De zorgverleners stimuleren elkaar om ermee aan de slag te gaan.
- **Na de bevalling** wordt "mama's medisch profiel" van het zwangerschapsboekje mee in het Kindboekje gestoken, zodat die informatie mee doorgaat naar de andere zorgverleners.

4 Hoe gebruiken

Dit Zorgpad is geschreven als **richtlijn voor de verschillende zorgverleners** betrokken bij de zwangerschap. Voor sommige zorgverleners zoals kinesisten, apothekers ... is het interessant om te weten wat de richtlijnen zijn en hoe door te verwijzen.

De blauw onderlijnde zaken zijn **linken** naar een website of een koppeling naar andere documenten.